

gyarországon"), majd ezután ugyancsak Schenk-nek a gegelúd (*Anser neglectus* Suschk.) hazai előfordulásáról írt összefoglalása következik. A rendkívül érdekes cikkhez három színes tábla is tartozik, amelyek közül a második Csörgéy művészi akvarellje után készült. Kleiner Endrének a madarak csiga- és kagylótáplálékáról szóló ökológiai vizsgálata komoly malakológiai körök érdeklődésére is számot tarthat. Warg Kálmán a sátorlajújhelyi erdei gémtelpről írt rövidebb cikket, azonkívül néhány méret-tanulmányát tette közzé; érdekesebb ezeknél a madárfogas különböző eszközeit tárgyaló munkája, amelyben Warg, mint a legtapasztaltabb és legismertebb madárgyűrűzők egyike ad tanácsot a gyűrűzési kísérletekkel foglalkozó szakornithologusok részére. A Madártani Intézet 1928–1930. évi madárjelöléseit Schenk Jakab ismerteti, míg Csörgéy Titus a legutolsó nyolc évben (1922–1930) a madárvédelem terén szerzett észleleteiről írt tanulmányt. Vasvári Miklós asszisztens folytatja kedvenc témáját a madarak táplálkozásáról: ezúttal a vörös gémmel végzett kutatásairól számol be és kimutatja, hogy a vadvizeken halászó vörös gém általában nem okozhat érdemleges kárt, mert bár a haltáplálék jelentős mennyiségben szerepel étlapján, mindazonáltal rendes körülmények között halászatilag közömbös vagy egészen értéktelen hal-fajokat eszik.

A kötetben a fentiekén kívül még számos kisebb tanulmány és cikk is napvilágot látott. Ez utóbbiaknak a szerzői között szerepelnek Csörgéy Titus, Dörning Henrik, Gelei József, Györffy István, Kabácz Ernő, Kálmán Béla, Nagy László, Salmen János, Schenk Henrik és Jakab, Steinbacher Frigyes, Szemere Zoltán, Szmirnov N., Tarján Tibor, Vasvári Miklós, Walcher Alajos, Warg Kálmán és még több más kutató és megfigyelő, akiknek rövid közleményei legnagyobb részét a kötet második felében találhatók meg. Intézeti ügyekről szóló jelentések és „Index alphabeticus avium” zárják le az „Aquila” utolsó számát. Ára a régi maradt: belföldön 15, külföldön 20 pengő.

Dr. Wagner János.

SZAKOSZTÁLYUNK ÜLÉSEI. — COMPTES RENDUS DES SCÉANCES DE NOTRE SECTION.

(Összeállította dr. Szalay László, a Szakosztály jegyzője).

325-ik ülés. 1931 november 6-án.

Elnök: Csiki Ernő.

1. Éhik Gyula „Nyérc és görény” című előadása folyóiratunkban fog megjelenni.

Gaál István hozzászólásában sajnálatát fejezi ki, hogy előadó vizsgálatait csak a koponyára terjesztette ki, a csontváz egyéb részeit pedig figyelmen kívül hagyta, noha az ilyen pontos leírások esetében ez fontos, mert ezeket az adatokat a paleontologusok is felhasználhatják.

Elnök kérdezi, mi a különbség a hazai és külföldi nyércek között?

Éhik Gyula válaszában utal arra, hogy csak kevés anyag áll rendelkezésre, ezért a csontváz vizsgálatára nem terjeszkedhetett ki, egyúttal felhívja a paleontologusok figyelmét arra a körülményre, hogy a nyérc állkapcsa a nagyobb hermelin állkapcsához nagyon hasonló. A hazai nyércek koponyája sajátos jellegű.

2. Kormos Tivadar „*Baranomys* n. gen. egy újrágcsáló a magyarországi pliocénből” című előadásában egy sajátos, felső-pliocénkori kihalt rágcsálóról számol be, amelynek egyetlen állkapcsát 1908-ban a baranyamegyei Csarnótán gyűjtötte. Az állat, amelynek előadó *Baranomys Lóczyi* nevet adott, nemcsak új genus, hanem egy olyan — eddig még bizony-

talán rendszertani helyzetű — csoportnak a képviselője, amely eddig Európában nem volt képviselve s amelynek eddig ismert egyetlen tagja, a *Microtodon* genus, Mongolia *Hipparion*-rétegeiből ismeretes.

3. Kovács Gyula „A kutya petefészkek-tüszőinek atresziája és az interstitiális sejtek” című előadásában kifejti, hogy vizsgálatai szerint a kutya petefészkek-tüszőinek atresziája obliteráló vagy cystás elfajulás következménye. Előbbi folyamat főképpen a primaer és a kisebb secundaer folliculusokban, míg az utóbbi a nagy secundaer folliculusokban, inkább idősebb korban következik be. A primaer tüszők atresziája a petesejtben fehérjés, hyalinos vagy zsíros elfajulás következtében indul meg. E folyamat közben a theca interna sejtei megnövekednek, sarjadzásnak indulnak és fokozatosan kitöltik a folliculus üregét, az intercellulárisan kiválasztott fibrillumokból pedig hyalinhártya képződik. A secundaer tüszők atresziája esetében elsősorban a granulosa sejtek, majd ezek után a petesejt pusztul el fehérjés-, zsíros elfajulás és chromatolysis következtében. Ezzel kapcsolatban a theca interna progressív folyamat indul meg. A theca orsóformájú vagy kerekded epitheloid típusú sejtei hyperplasia útján megnövekednek, protoplazmájukban zsírt és luteint tartalmazó finom szemecskék jelennek meg. A sejtek kúpszerűen besarjadzanak a folliculus üregébe és kitöltik azt, amelynek helyén így különleges sejtekből álló sziget keletkezik, amelyet a petefészkek interstitiális sejtei alkotnak. Ilyen interstitiális sejtekből álló halmazok nemcsak a folliculusok helyén, hanem a megrepedt, de meg nem termékenyített petéjű folliculusok helyén is keletkeznek (corpus luteum spurium seu c. l. atreticum). Az interstitiális sejtek az ovárium kéregállományában csomókat vagy halmazokat alkotnak, vagy kötegekben és egyesével széjjelszórta formában helyezkednek el az interstitiumban. Belső secretiós mirigyek ezek, amelyeknek sejtei nem kötőszöveti származásúak, hanem az embryonális fejlődés folyamán a coelomahámból származó csirahám és csirahámköteg széjjelszóródott és átalakult sejteiből keletkeznek.

Zimmermann Ágoston üdvözli előadót és felhívja a figyelmet arra, hogy új megállapításai az interstitiális sejtek keletkezését illetőleg annyira értékesek, hogy a VKM. belföldi ösztöndíját, amelynek segítségével vizsgálatait végezte, méltán kiérdemelte.

4. Szalay László „Adatok az Aggteleki barlang *Arachnoidea* faunájához” című előadását mostani füzetünk hozza.

Bárány Fejérváry Géza Gyula: érdekes volna tudni, hogy az alkalmazkodások a barlangban miképpen mennek végbe; az újabb örökléstan vizsgálatai szerint a változatok nem lassú alkalmazkodással, hanem mutációval jöttek létre bizonyos ingerek kimaradása miatt.

Dudich Endre szerint az alkalmazkodások nem a barlangban keletkeztek, hanem már preformálva voltak, amikor az állatok a barlangba kerültek. A lassú alkalmazkodásra példa az *Asellus aquaticus cavernicola*, amely fokozatosan színtelenedik el és vakul meg.

Bárány Fejérváry Géza Gyula válaszában utal arra, hogy az alkalmazkodás ebben az esetben is ingerkimaradás révén jött létre.

326-ik ülés. 1931 december 4-én.

Elnök: Csiki Ernő.

Elnök bemutatja Dudich Endre-nek folyóiratunk legutóbbi füzetében Soós Lajos által méltatott két nemrég megjelent monografiáját.

1. Bárány Fejérváry Géza Gyula „*A Lacerta muralis* problema megoldásához” című előadásában ismerteti az ú. n. „muraliskérdés” történetét. Rámutat Méhely amaz érdemére, hogy e csoporttal koponyatanilag is foglalkozott, hogy e téren bizonyos fontos belyegeket állapított meg, illetőleg fedezett fel, s hogy rendszertanilag felbontotta azt a genetikai komplexust, amelyet eddig egy fajhoz tartozónak tekintettek. Majd G. A. Boulenger idevonatkozó álláspontját ismerteti. Előadó közel 20 évi tapasztalata alapján egyik állásponthoz sem csatlakozik. Méhely methodikáját hibáztatja, mert a koponyát általában véve csak in toto vizsgálja, s ezenkívül csupán egyes csontokat, főleg az intranasalét veszi figyelembe; vannak a váznak genetikailag, tehát rendszertanilag fontos elemei, de egy-egy belyeget nem lehet abszolút faji